

ELŐFIZETÉSI AR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKENT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSEG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. lae küldendő
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vál-
lalat irodája. De küldendő
az előfizetési díjak és hirde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDÉSI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. * Felelős szerkesztő: KONCZ AKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VALLALAT.

A kulturpalota helye.

Lapunk legutóbbi számában foglalkoztunk a kulturpalota helyével és azt ajánlottuk, hogy a diszes épület semmiesetre sem a Hatvan-utcán, hanem a központban és pedig az ugynevezett tábornoki és Szikszay-ház telkén építtessék fel. Erre vonatkozólag most több levelet kaptunk és mivel rendes szokásunk, hogy a különböző véleményeknek helyt adunk lapunkban, a hozzánk beküldött tervek közül a legérdekesebbet a következőkben adjuk:

Nem találom helyesnek — írja a levélíró — hogy a kulturpalota a Piac-utcán épüljön fel. Nem pedig azért, mivel a tábornoki és Szikszay-házastiek sokkal nagyobb értékű, hogyszem azokat a város — mostani helyzetében — a kulturpalota céljaira oda ajándékozhatná. Való igaz és osztom „A Város” szerkesztőjének nézetét, hogy a kulturpalota építésére nem alkalmas a Hatvan-utcai mostani muzeum helyiség, mert a központból kiesik, már pedig egy ilyen közművelődési palotának oly helyen kell épülnie, ahol a városba jövő idegen szemébe ötlük. De különben is a Hatvan-utcai ház igen jó áron értékesíthető, sőt a város azt más célra annak idején bölcsen felhasználhatja.

Nem tartom szükségesnek — folytatja a levélíró — azt, hogy a kulturpalota a fentnevezett drága telkeken épüljön, mert elvégre is a mi muzeumunk még nem olyan nagy és gazdag értékes anyagokban és emlékekben, hogy azok elhelyezésére százezrekre kerülő palotát volnánk kénytelenek építeni. Én szeretném legjobban, ha erre a palotára szükség volna, de bizton hiszem, hogy ha majd a mostani muzeumban felhalmazott dolgok selejtezés alá kerülnek, a valódi érték egyelőre egy-két szobában is elhelyezhető lesz. Mert bármily nagy tisztelettel vagyok is a muzeumbizottság és a muzeumi őrpáratlan buzgalma és tudása iránt, kénytelen vagyok kijelenteni, hogy sok olyan dolog került oda, — amelynek a gyűjtők buzgalmán kívül vajmi kevés értéke van.

A kulturpalotában helyet akarnak adni egyetlen irodalmi társulatunknak, a Csokonai-körnek. Valóban itt az ideje, hogy ez a közműveltséget terjesztő egyesület valahára otthont nyerjen. Ugyancsak valamely disz- vagy hangverseny, felolvasások, ünnepélyek tartására alkalmas terem is építtetnék a tervezett kulturpalotába. Erre is

szükségünk van, mert ilyen helyünk, vagy teremünk, a Bika disztermét leszámítva, nincs.

Mindezek dacára úgy a muzeum elhelyezése, mint a Csokonai-kör otthona és a nagyterem létesítése nem kívánhatják a várostól, hogy százezrekre kerülő palotát építsen, mert félő, hogy a palota üres lesz és hangtalanságával szinte a világba fogja kiáltani, hogy nincs abba mit elhelyeznünk.

Éppen azért leghelyesebb volna egy külön kulturpalota építéséről egyelőre lemondani és a városház kiépítésével oldani meg ezt a kérdést. A városház újjáépítését sokáig elodázni már ugysem lehet. Meg kell tehát venni, vagy valamelyes más városi ingatlannal elcserélni az ócska pénzügyigazgatósági épületet, továbbá meg kell vásárolni még a Kaszanyiczky-féle házat és a sertés-vágó társulat udvarát, a Városház-utcát a tömbhöz csatolni a mostani Sas-utcát kiszélesíteni és az így megvásárolt telkeken és a mostani városháza helyén, egy hatalmas, az összes városi hivatalokat befogadni képes, architektúra és ornamentika tekintetében fényes palotát építeni.

Ezzel aztán meg lesz oldva a kulturpalota építése is. Az új városháza egyik szárnyában elhelyezhetjük a muzeumot, adhatunk lakást a muzeumörnek is, építhetünk ugyanott hatalmas disz, vagy hangverseny terem, otthont adhatunk a Csokonai-körnek és a Csokonai ereklyéknek. Az általam jelzett hatalmas tömbön építendő egy kétemeletes palota minden igényt kielégítene és amellettdus jövedelmet hozna, mert a palota mindanegy oldalán bolthelyiségek volnának. Szabad tér határolná a palotát és kereskedőink színejava szívesen bérelne a palota alatt helyiséget.

Igaz, hogy az építkezés nagy összeget nyelne el, de ha figyelembe vesszük, hogy a városház újjáépítése, vagy csak egy emelettel való megfejelése és berendezése mily sokba kerülne, tekintve továbbá, hogy egy modern kulturpalota szintén nem csekély összegben volna felépíthető, a kettőre szánt összeget összevéve, a kérdést egy csapásra meg lehetne oldani. A négyszögű épület valamelyik frontján diszes felírás hirdetné, hogy hol van a városi muzeum, mellé lehetne csatolni, a most eldugott és csaknem megközelíthetetlen városi könyvtárt.

Üdvös volna, ha többen is hozzászólnának ezen fontos kérdéshez. *

* A hozzászólást igen szívesen vesszük.

Körrendelet.

74.386|VII. a.—1907. B. M. sz. körrendelet.

A belügyminisztériumban létesített nyilvános köpetvizsgáló-állomást igénybe vehető személyek.

(Valamennyi törvényhatóságnak.) F. hó 4-én 43.205—1907. sz. a. kelt itteni körrendelettel értesíttem, a címet, hogy tüdőbeteg egyének köpetének díjtalan megvizsgálása céljából a belügyminisztérium bakteriologiai és egészségügyi intézetének kebelében nyilvános köpetvizsgáló-állomást létesítettem s ebből folyólag az emberi testből származó váladékok és anyagok postai szállítása tárgyában kelt 89.769—1902. B. M. sz. körrendeletet pótló intézkedéssel láttam el.

Ezen rendeletem megjelenése óta már több ízben előfordult, hogy nem orvos, magánegyének is küldtek be vizsgálat végett köpetet.

Miután ebből a vizsgálat eredményének közlése után kellemetlenségek és visszaélések származhatnának s miután a szállítást szabályozó idézett körrendelet csakis az orvosok által vizsgálat végett feladott postai szállítmányokra vonatkozik, felhívom a címet, megfelelő módon tegye közzé, hogy az említett köpetvizsgáló-állomásra kizárólag csakis orvosok küldhetnek köpetet s csakis ezek kapnak az eredményről hivatalos, díjtalan értesítést.

Budapesten, 1907 július 20-án.

Andrássy s. k.

65.814 - 1907—IV - 5 B. M. számú körrendelet.

Az elismert, de utólagos házasság által törvényesítettnek ki nem mondott gyermekek jogviszonya.

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.) Felmerült kételyek eloszlatása végett az igazságügyminiszter ural egyetértőleg értesitem címedet, hogy az 1895. évi október hó 1-je óta anyakönyvezett azok a gyermekek, akiket atyjuk elismert és akiknek szülői utólag egymással házasságra léptek s ezen körülmény a gyermekek születési anyakönyvébe az A. T. 43. §-a alapján fel is jegyeztetett ugyan, de akiknek az utólagos házasság által történt törvényesítése az A. M. T. 19. §-ának utolsóelőtti bekezdése értelmében megállapítva és e körülmény az anyakönyvbe feljegyezve nem lett: sem a házassági, sem a halotti anyakönyvben, sem pedig ezen anyakönyvekre vonatkozó névmutatóban az atya valódi nevén nem nevezhetők, az ilyen gyermekekről szóló anyakönyvi bejegyzésekről az A. U. 115. §-ának II—2. b. pontja alapján tartalmilag egyező kivonatot ki nem állítható, ily gyermekek a családi értesítőben a törvényesen született gyermekek sorrendjébe be nem vezethetők s az anyakönyvek alapján kiállítandó egyéb jegyzékekben, tanúsítványokban és értesítvényekben csak az anya nevén nevezhetők.

A halotti anyakönyvekben az 1907. évi jan. hó 1-je előtt az eddigi joggyakorlat alapján, az atya nevén bevezetett ily gyermekekre vonatkozó bejegyzések érintetlenül hagyandók.

Ha az ily gyermekekre vonatkozólag — a születési anyakönyv alapján — az 1907. év jan. hó 1-je előtt kiadott tanúsítványokban, értesítvényekben, vagy jegyzékekben a gyermek az atya nevén nevezetett volna és a jelzett időpont után keletkező valamely anyakönyvi bejegyzés alkalmával kérdés merülne fel arra nézve, hogy az ily egyén most már milyen néven jegyeztessék be: ily esetekben az A. U. 55. §-ának 4. pontjában előírt eljárásnak van helye.

Felhívom címedet, hogy ezen rendeletemet a törvényhatóság területén a legkiterjedtebb módon tegye közzé és az összes anyakönyvi hivatalokkal, haladéktalanul közölje s intézkedjék egyuttal az iránt is, hogy az utólagos házasság megkötése alkalmával azok a felek, akiknek házasságon kívüli viszonyból származott gyermekük van: az utólagos házasság által történt törvényesítés feljegyzése iránt alkotott s az A. U. 140. és következő szakaszaiba, valamint a H. U. 81. §-ába foglalt rendelkezésekre és különösen arra is, hogy az ily tárgyban előterjesztett kérelemre felveendő jegyzőkönyv díj- és bélyegmentes, kitaníttassanak, továbbá legyen gondja címnek arra is, hogy ily ügyek késedelem nélkül elintéztessenek s cím útján hozzám mielőbb felterjesztessenek.

Budapest, 1907. évi július hó 4-én.

Andrássy s. k.

Az Országos Tisztviselő Szövetség alapszabályai.

(Vége.)

19. §.

A választmány áll 400 rendes és 200 póttagból, kiknek egyik felét a közgyűlés (első ízben az alakuló közgyűlés) másik felét pedig az igazgatósági választmány választja két évre olyképp, hogy a választmányban az állami, törvényhatósági (megyei, városi) községi, egyesületi, szövetségi és magántisztviselők arányosan foglaljanak helyet. A póttagok ugyanigy választandók. Az elnökségnek a tisztikarnak és az igazgatósági választmánynak tagjai a választmánynak hivatalból tagjai, az ülést vezető elnök azonban csak szavazat egyenlőség esetében élhet szavazati jogával.

20. §.

A választmány kéthavonként ülésezik, ügyrendje olyan mint az igazgatósági választmányé, feladata előkészíteni minden kérdést, amely az igazgatósági választmány elé terjesztetik. A választmány feladata ezenkívül mindazon funkciók végzése (választás) amelyről jelen alapszabály intézkedik. (Tagok felvétele, kizárása, az igazgatósági választmány tagjainak, a tisztikar egyrésztének választása).

21. §.

A tisztikar tagjai:

6 titkár,

4 jegyző,

2 háznagy.

a pénztáros,
az ellenőrök, a könyvtáros, gazdasági intéző
és az ügyész, akiket a közgyűlés a rendes tagok
sorából 3 évre választ.

22. §.

A főtitkár az elnökség tagja, ellenőrzi és
aláírja a Szövetség levelezéseit, a Szövetség mű-
ködéséről évi jelentést készít a közgyűlés szá-
mára, vezeti a közgyűlésnek és a választmányi
ülésnek jegyzőkönyveit, felügyel az irattárra és
a titkári hivatalban működő segéd hivatalnokok
működésére.

A közgyűlést, az igazgatósági választmányt és
a nagy választmányt az ezzel megbízott elnökkel
egyetemben ő hívja össze s főleg az ő kötelessé-
gét képezi mindama kérdéseknek a választmá-
nyok elé való terjesztése, melyek a tisztviselői
karra nézve fontosak.

Joga van mindkét választmányt rendkívüli
sürgősség címén bármikor összehívni, azoknak
összeültéig pedig a Szövetség érdekében, saját
felelőségére halaszthatatlan intézkedéseket meg-
tenni. Az írásbeli munkák végzésére a választ-
mány a főtitkár alá segéd-hivatalnokokat alkal-
maz, vagy az írásbeli munkák végzéséről más-
képen gondoskodik. A főtitkár szerkeszti a
Szövetség hivatalos lapját és állítja össze a titkári
hivatalnak költségvetését, melyen keretén belül
200 koronáig terjedő pénzültványozási joggal bír.

23. §.

Titkárok.

A főtitkár mellé 6 titkár választatik, akik a
főtitkárt működésében támogatják. Joga van a
főtitkárnak a közgyűlésnek vagy a választmány-
nak jegyzőkönyveit valamelyik titkárral vezet-
tetni.

A titkárok munkakörét a főtitkár állapítja
meg.

24. §.

Jegyzők.

Az írásbeli munkák végzésére a Szövetség 4
jegyzőt alkalmaz, kiknek hatás- és munkakörét a
főtitkár állapítja meg.

25. §.

A háznagyok felügyelnek a Szövetség helyi-
ségére, berendezésére és a választmány által meg-
állapított házirend betartására. Félévenként a
választmánynak, melynek hivatalból tagjai, jelen-
tést tartoznak tenni, közvetlenül a főtitkárnak
tesznek jelentést.

26. §.

A pénztáros kezeli és nyilvántartja az egye-
sület vagyont. A bevételekről és kiadásokról
havonként lezárando naplót vezet, az ellenőr
ellenjegyzésével kiállítja a felvételi és a tagsági
díjakról adandó nyugtatványokat és egyéb bevé-
teli és kiadási számlákat, a hátralékos tagsági

díjakról jelentést tesz az igazgatósági választ-
mánynak és végrehajtja az ezen jelentések tárgyá-
ban hozott határozatokat. Köteles a pénztári
naplót és pénztári készletet az elnökség bármely
tagjának vagy az ellenőrnek kívánságára felmu-
tatni és a pénztár megvizsgálását bármikor meg-
engedni.

27. §.

Az ellenőrök a pénztárt és pénztáros műkö-
dését ellenőrzik, a pénztárkönyveket és a pénz-
tári készletet bármikor megvizsgálhatják, havon-
ként egyszer pedig feltétlenül megvizsgálni
kötelesek; a választmány vagy a közgyűlés elé
terjesztendő pénztári kimutatásokat, költségveté-
seket és vagyoni leltárt, valamint a tagsági
nyugtákat és a felvételi díjakról adandó elismer-
vényeket ellenjegyzik.

Az ellenőrök és pénztáros egymással semmi-
féle rokonságban nem állhatnak és csakis Buda-
pesten tartózkodó tisztviselők közül választhatók.

28. §.

A könyvtáros felszereli és vezeti a Szövetség
könyvtárát, melyről pontos jegyzéket vezet.
Ügyel arra, hogy a tisztviselői kérdésekkel fog-
lalkozó minden munka, folyóirat beszereztesse
és erre nézve a választmányak — melynek
hivatalból tagja — jelentést tesz.

29. §.

A gazdasági intéző a titkári hivatal anyagi
szükségleteinél a főtitkár segítségére választatik.
Tagja a választmányak.

30. §.

Az ügyész végzi és intézi az egyesület jogi
ügyeit. Tartozik a választmányak utasítására az
egyed tagok közérdekű magánügyeit díjtalanul
ellátni, mely esetben felmerülő készkiadásait a
Szövetség téríti meg. Az ügyész részére szüksé-
ges felhatalmazásokat a Szövetség nevében az
elnökség egy tagja és titkár írják alá. Az ügyész
a választmányak a hivatalból tagja.

31. §.

A számvizsgáló-bizottság.

A közgyűlés (első ízben az alakuló gyűlés)
a tisztséget nem viselő tagok sorából 5 tagot
küld ki, kik a Szövetség összes könyveit, szám-
adásait bármikor átvizsgálhatják és a Szövetség
pénzügyi kezeléséről, az évi zárszámadások felül-
vizsgálása mellett a közgyűlésnek jelentést tesz-
nek. A számvizsgáló-bizottság tagjaivá nem vá-
laszthatók meg olyanok, akik a pénztáros vagy
ellenőrrel rokonságban állanak.

32. §.

A rendes közgyűlés.

1.

Minden év március vagy április havában, a
választmány által meghatározandó napon a Szö-

vetség rendes közgyűlést tart. A közgyűlésre a tagok a Szövetség hivatalos közlönye útján, a közgyűlés napirendjének közzétételével meghívandók.

II.

A rendes közgyűlés tárgyai:

a) Az igazgatósági választmány évi jelentésének, valamint egyéb javaslatainak és a számvizsgáló-bizottság által felülbírált zárszámadásnak tárgyalása, a felmentvény iránt való határozathozatal és az évi költségvetésnek megállapítása.

b) Az alapszabályoknak esetleges módosítása, mely határozata azonban csak kormányhatósági jóváhagyás után hajtható végre.

c) Az igazgatóság által alkotandó ügyrendnek tárgyalása és jóváhagyása.

d) Az elnökség és választmány, a számvizsgáló-bizottságnak, tisztikarnak megválasztása. (Az alakuló közgyűlés ezenkívül két bizottságot választ, a létesítendő internátusok és üdülőházak, valamint a felállítandó takarékpénztár szervezetének megállapítása végett).

e) A tagok indítványai felett való határozat, ha ezek az indítványok legkésőbb a közgyűlés évének első két hónapjában a választmánynak írásban tudomására hozatott.

f) Az igazgatósági választmánynak jogszerűen megfélebbezett határozatai felett való végleges döntés.

g) A Szövetség feloszlása tárgyában való határozat.

h) Döntés mindama kérdések felett, melyeket az igazgatósági választmány a közgyűlés elé terjeszt.

III.

A rendes közgyűlés határozatképes, ha legalább 300 rendes tag van jelen. Ha ennyi tag meg nem jelent volna, 14 nappal később új közgyűlés hívandó össze, amely a jelenlevő tagok számára való tekintet nélkül határoz a meghiusult közgyűlés napirendjére kitűzött tárgyak felett.

A közgyűlést az elnökségnek egy tagja vezeti. Elnöknek (alelnöknek) jelen nem létében a főtitkár, esetleg a közgyűlés által megbízott tag elnököl.

Fel szólalási joga csak annak van, aki szólásra jelentkezett és engedélyt kapott. Bármely vitát 20 tag kívánságára az elnök tartozik berekeszteni és határozat hozatalra a közgyűlést felhívni.

A határozattal rendszerint nyilvános szavazás útján szótöbbséggel történik, harminc tag kívánságára azonban az elnök titkos szavazást tartozik elrendelni. Ez esetben a szavazó lapokat a közgyűlés által választott öttagú szavazatszedő bizottság veszi át és állapítja meg a szavazás eredményét.

Minden közgyűlés előtt 14 nappal hivatalból elkészítendő a szavazásra jogosított tagok jegyzéke, mely a közgyűlésen feltétlenül érvényes.

Az alapszabályok módosításához a jelenlevő szavazóknak kétharmad többsége szükséges. A közgyűlés jegyzőkönyvét az elnök és a főtitkár írja alá és a közgyűlés által kiküldött 2 tag hiteltelíti.

IV.

A közgyűlésen szavazati jogukat a Budapesten hivatalban álló tagok csakis személyesen gyakorolhatják; a vidéken lakó tisztviselő tagok ellenben a választmány által alkotandó ügyrend szerint megbízott útján és írásbelileg is leadhatják szavazatukat.

33. §.

A rendkívüli közgyűlés.

Rendkívüli közgyűlés tartandó:

a) Ha bármelyik választmány tagjainak legalább fele ezt szükségesnek tartja.

b) Ha legalább 150 tag ebbeli kívánságát a választmánynak írásban bejelenti.

A rendkívüli közgyűlés az arra célzó indítvány beadásától számított legfeljebb 30 nap alatt hívandó össze és csak akkor határozatképes, ha legalább 300 tag van jelen.

A rendkívüli közgyűlésen csak az az ügy tárgyalható, mely miatt összehívták, vezetése pedig ugyan úgy történik, mint a rendes közgyűléseknél.

34. §.

A szövetség felosztása.

I.

A Szövetség mindaddig fennáll, míg a lételeméhez szükséges eszközök meg vannak, vagy amíg feloszlását a tagoknak legalább $\frac{3}{4}$ része nem kívánja. A szövetség feloszlását kimondó közgyűlés határoz a felett, hogy a fennmaradó vagyon hova fordíttassék és egyben 10 tagu elszámoló bizottságot küld ki, mely a Szövetség vagyonát pontosan megállapítja és a végelszámolást jelentés kíséretében a m. kir. belügyminiszterhez felterjeszti.

Az elszámoló bizottságnak az elnökség egy tagja, a főtitkár, a pénztáros és az ellenőr hivatalból tagja, ugyan ők hozzák az elszámolás eredményét a hírlapok útján a nyilvánosságra.

A Szövetség vagyona csakis az egyetemes tisztviselői kar érdekét szolgáló jótékony célokra fordítandó.

II.

A Szövetség felosztását, a vagyon hova fordítását kimondó határozatok csakis kormányhatósági jóváhagyás után hajthatók végre.

III.

Abban az esetben, ha a Szövetség az alapszabályokban meghatározott célt és eljárást, illetőleg hatáskörét meg nem tartaná, avagy működése az állam érdekeit veszélyeztetné, a m. kir. kormány a Szövetséget haladéktalanul felfüggesztheti és a felfüggesztés után elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest az alapszabályok legpontosabb megtartására kötelezheti, esetleg fel is oszlathatja.

1907. évi III. törvénycikk

a hazai ipar fejlesztéséről.

(Szentelést nyert 1907. évi január hó 9-én. Kihirdetett az Országos Törvénytárban 1907. január hó 12-én.)

I. FEJEZET.

A hazai iparnak nyújtandó kedvezményekről.

1. §.

A magyar szent korona országaiban ujonnan keletkező, a technika fejlődése szerint berendezett gyári vállalatok, ha oly cikkeket állítanak elő, melyek a magyar korona országaiban gyárilag egyáltalán nem, vagy nem oly mértékben állíthatnak elő, hogy a fogyasztás jelentékenyebb részét fedeznék, vagy általában oly iparcikkeket állítanak elő, amelyek gyártásának fokozását általános közgazdasági érdekek teszik kívánatossá, az 1870. évi LI. t.-cikk 2. §-ban biztosított házadómentességen kívül a következő állami kedvezményekben részesíthetők:

a) felmenthetők a gyári üzem után járó egyes állami adók, valamint, ha ebben a kedvezményben részesülnek, az ezen adók után járó törvényhatósági és községi pótdók és a kereskedelmi és iparkamarai illetékek alól;

b) felmenthetők a gyári telkek és épületek, valamint azok tartozékát képező gyári gépeknek megszerzéseért, bérbevételéért és átírásáért, valamint a bérleti jog bejegyzéséért járó kincstári és községi illetékek és díjak, valamint az illeték-egyenérték alól; ha pedig az ily vállalatok részvénytársaság vagy szövetkezet alakjában létesítetnek, illetőleg, ha a kedvezmények érvényének tartama alatt részvénytársaságokká vagy szövetkezetekké alakulnak át, újra alakulnak, vagy más társulatokkal egyesülnek, ezenfelül felmenthetők a társaság megalakulásával és esetleg a társulati tőke megnagyobbításával, valamint a részvényeknek vagy elsőbbségi kötvényeknek ugy a megalakuláskor, mint a működés ideje alatt tőkefelemelés céljából történő kibocsátásával járó szerződések, az e szerződésekkel kapcsolatban kiállított egyéb okiratok és a részvények és elsőbbségi kötvények, ugyazintén a szövetkezeti üzletrészek befizetésére vonatkozó jogügyletek és ezekre vonatkozó okiratok, valamint az e célból eszközölt vagyonátruházások után járó bélyeg és illetékek, községi illetékek és díjak alól;

c) az 1890. évi I. t.-c. 159. §-ának hatálya ezen törvény alapján kedvezményezett iparvállalatokra is kiterjeszhető;

d) a részükre engedélyezett kedvezmények tartamára azon vállalatok közé sorozhatók, amelyek az 1890. évi I. t.-c. 89. §-a értelmében engedélyezett vámok alól az ezen törvény 99. §-a alapján vámdíjmentességet élveznek;

e) az említett vállalatok által ipari célokra szükségelt tisztátalan só a pénzügyminiszter az 1875. évi L. t.-c. 13. §-ában meghatározott áron alul is átengedheti és az ezen só kiszolgáltatása alkalmával az illető vállalat által leteendő biztosítékok összegét az említett §-ban foglalt mértékben alul is megállapíthatja.

2. §.

Az 1. §-ban említett kedvezményekben részesíthetők;

a) a már fennálló és egyébként az 1. §. első bekezdésének megfelelő gyárak a technika fejlődése szerint berendezett lényeges üzemi kibővítések után, mely esetben a kedvezményekben részesíthető és nem kedvezményezhető üzemágak egymáshoz való viszonya százalékos arányban állapítandó meg, fentartván a pénzügyminiszternek azt a jogát, hogy a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg az 1. §. b) pontjában említett kedvezményeknek az ily üzemekre való alkalmazásának mérvét megállapítsa;

b) a jelen törvény életbeléptekor fennálló, de csak az 1899. évi XLIX. törvénycikk hatálybalépte óta keletkezett, vagy ezentul létesítendő ipari közműhelytelepek, ugyazintén villamosságot előállító ipartelepeknek azok az üzemei, melyek ipari vagy mezőgazdasági célokra áramot (erőt) szolgáltatnak, ha magukat a helyiségbérletek és áramszolgáltatás árai tekintetében a kereskedelemügyi miniszter által megállapított feltételeknek alávetik.

Kivételt képez e tekintetben a világítás céljaira szolgáltatott áram, mely kedvezményben nem részesíthető.

Az előállított villamos áram és technikai célokra értékesíthető minden egyéb erő (energia) ugyanazon büntetőjogi védelem alá helyeztetik, mely az ingó dolgokra nézve fennáll. Ennek megfelelőleg az említett erők bármely módon való jogtalan eltulajdonítása, ugyazintén szándékos és jogtalan megrongálása, vagy megsemmisítése Magyarországon az 1878: V. t.-cikknek az idegen ingó vagyon megrongálására, illetőleg a lopásra vonatkozó rendelkezések, Horvát-Szlavonországokban pedig az ottani büntető törvények rendelkezései szerint büntetendő.

A már fennálló azon közműhelytelepek, melyek a kereskedelemügyi miniszter által a helyiségbérekre és az áramszolgáltatásra nézve megállapított feltételeknek magukat alávetették, ezen kedvezményeket üzembe helyezésüktől kezdve élvezhetik;

c) nagyobb számú házi iparosok rendszeres foglalkoztatásra létesített vállalatok;

d) kisipari és mezőgazdasági szövetkezetek, ha ezen törvény rendelkezése alá eső cikkeket állítanak elő;

e) hajóépítő telepek, hajógyárak és csuszdák, valamint a műszaki igényeknek megfelelően berendezett hajójavitó műhelyek, uszó és száraz dokkok.

3. §.

Az 1870. évi LI. törvénycikk 2. §-ának az a rendelkezése, hogy a mezőgazdasági és ipari munkásoknak bérfizetés nélkül átengedett munkáslakok állandó adómentességben részesülnek, akként egészített ki, hogy a kormány által állandó adómentességben részesíthetők a vállalat által épített, a közegészségügyi követelményeknek megfelelő azok a munkáslakások is, amelyek a

munkásoknak oly feltétel mellett adatkak át, hogy e miatt csekélyebb munkabérben részesülnek, vagy hogy munkabérüknek bizonyos összege lakásuknak bérére vagy az épület tulajdonának megszerzésére fordítottatik.

Azokat a munkáslakásokat, amelyeket a munkások részére befizetés mellett leendő használatra, vagy oly célból építenek, hogy azokat a munkások a vételárnak részletekben való törlesztése mellett tulajdonul megszerezhetik, amennyiben új építményeknek tekinthetők, a kormány használatba vételöktől számítandó 20 évi ideiglenes adómentességben részesítheti, amely esetben ezen idő tartamára az állami, törvényhatósági és községi pótdadók, valamint az általános jövedelmi pótdadó alól is mentesítve vannak.

Azokat a feltételeket, melyek mellett az e szakaszban biztosított kedvezmények engedélyezhetők, a pénzügyminiszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg megállapítja.

A kedvezmények megvonandók azon időponttól kezdve, melyben az illető munkásházak vagy lakások más célra használtatnak, illetve az ezen szakaszban körülírt minőségek megszűnt.

4. §.

A kedvezmények engedélyezése, érvénybe lépésének napja és érvényének tartama felől a kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszterrel és mindazon esetekben, amidőn a mező- és erdőgazdaság érintve van, a földmivelésügyi miniszterrel is egyetértőleg, a mezőgazdasági szeszfőződékre nézve pedig a földmivelésügyi miniszter a kereskedelemügyi és pénzügyminiszterekkel egyetértőleg határoz.

A kedvezmények az érvénybe lépés napjától számítva legfeljebb tizenöt évre engedélyezhetők.

A kedvezmények engedélyezését a kedvezményezendő ipari létesítmény üzembe helyezésének napjától számított egy éven belül lehet kérelmezni, ezen időn túl a kedvezmények engedélyezése csak az 5. §. eseteiben kérelmezhető.

A kedvezmények az ipari vállalat létesítése előtt is biztosíthatók. Az ekként biztosított kedvezmények hatályukat veszítik, ha a kedvezményezett vállalat az engedélyben meghatározott naptól számított két éven belül üzemét meg nem kezdi.

Az 1899. évi XLIX. t.-cikk alapján megadott vagy előzetesen biztosított kedvezmények érintetlenül maradnak. Ezek a kedvezmények a jelen törvényben megszabott korlátok között az illető vállalatok fennállása vagy továbbfejlesztése érdekében meghosszabbíthatók, amennyiben oly iparvállalatokra vonatkoznak, amelyek a jelen törvény értelmében kedvezményekben részesíthetők, de ezen meghosszabbítás a régi törvény alapján már megadott kedvezményi idővel együtt 15 évnél hosszabb időre nem terjedhet.

A kedvezmények meghosszabbítása azok lejárta után kérelmezhető. A lejárta napjától számított egy év után beadott ily kérelem figyelembe nem vehető.

5. §.

Felhatalmaztatik a kereskedelemügyi miniszter, hogy a pénzügyminiszterrel egyetértve, kivételesen oly esetben, midőn azt a fontos közgazdasági érdekek kívánják, a jelen törvény 1. §-ának 1. bekezdésében körülírt, már fennálló gyáraknak, illetve ipartelepeknek is megadhassa időlegesen a jelen törvényben biztosított kedvezményeket, részben vagy egészben, tekintet nélkül arra, hogy azok előzőleg részesültek-e már az 1881. évi XLIV., vagy az 1890. évi XIII., vagy az 1899. évi XLIX. törvénycikkek alapján ily kedvezményekben. Ez a kedvezmény azonban csak egész iparágaknak adható. Ezen szakasz értelmében azonban se a törvényhatósági, se a községi adók és pótdadók elengedés tárgyát nem képezhetik.

6. §.

A kereskedelemügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy;

a) a jelen törvény 1. és 2. §§-ban említett gyárak és ipartelepek építéséhez vagy megnagyobbitásához szükséges építési anyagokat, nemkülönben az azok felszereléséhez és berendezéséhez szükséges gépeket, gépalkatrészeket és általában berendezési tárgyakat a magyar királyi államasutakon és állami garanciát élvező vasutakon az önköltségek megtérítése mellett szállíthassa, illetőleg szállíttathassa;

b) az ipari mezőgazdasági, erdészeti és bányászati vállalatok részére szükséges iparvágányokat az a) alatt említett vasutak által az önköltségek megtérítése mellett építtethesse;

c) az a) alatt említett vasutak tolatási költségei tekintetében az ipari vállalatok részére az önköltségi díjakat engedélyezhesse, esetleg ezen vállalatokat a tolatási költségek alól bizonyos időre fel is menthesse:

7. §.

Felhatalmaztatik a kereskedelemügyi miniszter, hogy a jelen törvény alapján engedélyezhető kedvezmények megadását a pénzügyminiszterrel egyetértőleg a kedvezmények tartamára, a vállalatok helyére, nagyságára, átruházhatóságára, termelésük mennyiségére, az alkalmazottak számára és minőségére vonatkozó, vagy a hazai ipar fejlesztése érdekében egyébként szükségesnek mutatkozó feltételekhez köthesse, különös figyelemmel a hazai munkások és tisztviselők alkalmazására, akikre nézve megállapíttatik, hogy legalább 75%-nak magyar honosságúnak kell lenni. Felhatalmaztatik a kereskedelemügyi miniszter, hogy indokolt esetekben ezen feltételt módosíthassa.

A kedvezményekben részesülő gyárak, illetve ipartelepek kötelesek összes építési és berendezési tárgyaikat, valamint az üzemükhöz szükséges anyagokat és félgyártmányokat, amennyiben ezek a magyar korona országaiban megfelelően készülnek, illetve termeltetnek, a hazai ipar, illetve termelés révén beszerezni. A kereskedelemügyi miniszter indokolt esetekben felmentést adhat.

8. §.

A gyárak és ipartelepek javára az 1881. évi XLI. törvénycikk értelmében kisajátításnak van helye állami, törvényhatósági, községi, városi vagyont képező ingatlanokra és ugyanilyen kisajátításnak van helye gyári, mezőgazdasági és erdészeti célokra szolgáló iparvágányokra, sodronypályákra, világítási vagy erőátviteli és csővezetékekre, valamint az üzemhez nélkülözhetetlen, az 1885: XXIII. t.-c. alapján hatóságilag engedélyezett vízművekre, szivattyú-telepekre és emelő berendezésekre, ha ezek az ingatlanok kizárólag mezőgazdasági vagy erdészeti megművelés alatt állanak vagy parlagon hevernek.

Kisajátításnak azonban nincs helye, ha ezek az ingatlanok egyházi, vallási, közoktatási, tudományos vagy kegyeleti célokra szolgálnak, illetve ilyen rendeltetéssel bírnak.

Gyári, mezőgazdasági és erdészeti célokra szolgáló iparvágányokra, sodronypályákra, világítási vagy erőátviteli és csővezetékekre, valamint az üzemhez nélkülözhetetlen, az 1885: XXIII. t.-c. alapján hatóságilag engedélyezett vízművek, szivattyútelepek és emelő berendezések javára ugyanazon keretben és feltételek között magántulajdonban lévő ingatlanok is vonhatók az 1881. évi XLI. t.-c.-ben foglalt kisajátítás alá.

9. §.

A kereskedelemügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy oly esetekben, midőn valamely iparvállalat létesítését, kibővítését vagy fentartását általános közgazdasági érdek teszi kívánatossá, a hazai ipari termelés fokozása vagy biztosítása céljából egyes vállalatoknak az iparfejlesztési célokra rendelkezésére bocsátott fedezet terhére akár egyszer s mindenkorra, akár több évre szóló államsegélyt engedélyezhessen, vagy ily vállalatok létesítését esetleges állami részesedés után is előmozdithassa.

Az iparfejlesztés céljaira rendelkezésre bocsátott fedezet terhére a házi és kisipar is megfelelően támogatandó. Oly esetekben, midőn az engedélyezendő segély teljes összege ötvenezer koronát meghalad, vagy amidőn állami részesedés esete forog fenn, az országos ipartanács állandó bizottsága meghallgatandó; oly összeg engedélyezéséről, illetve lekötéséről pedig, mely az illető évre megszavazott költségvetési hitelt meghaladja, az országgyűlésnek előzetes jelentés teendő és az ily engedélyezés csak akkor tekinthető jogérvényesnek, ha az arra vonatkozó jelentést az országgyűlés elfogadta.

Államsegélyek csakis oly időben engedélyezhetők, amikor megszavazott költségvetési, vagy felhatalmazási törvény hatályban van.

A 7. §. rendelkezései az államsegélyre, illetőleg az államsegélyben részesülő gyárakra és ipartelepekre megfelelően alkalmazandók.

10. §.

A kereskedelemügyi miniszter az engedélyezett kedvezményeket a pénzügyminiszterrel egyetértőleg egészben vagy részben megvonhatja, ha a

kedvezményben részesített gyár vagy ipartelep a jelen törvény alapján kikötött feltételek valamelyikének meg nem felel, vagy a 7. §. második bekezdésében megszabott költségét megszegi, vagy a vállalat tulajdonosa nyereségvágyból eredő büntett vagy vétség miatt jogerősen elítéltetik.

Megvonandó továbbá az engedélyezett kedvezmény, ha a vállalat tulajdonosa államellenes megtartást tanúsít, az állam, az alkotmány ellen izgat s e miatt a büntetőbiróság vagy fegyelmi hatóság jogerősen elítéli.

11. §.

A kedvezményekben való részesítés (4. §.) a hivatalos lapban közzéteendő; a kedvezmények engedélyezéséről a belügyminiszter, továbbá az illetékes törvényhatóság és ennek útján az érintett község, az illetékes kereskedelmi és iparkamara, az illetékes m. kir. pénzügyigazgatóság (Budapesten a kir. adófelügyelő és a m. kir. közp. díj- és illetékkiszabási hivatal), végül az illetékes kerületi kir. iparfelügyelő értesítendő.

Horvát-Szlavonországok területére vonatkozó kedvezményekről az illetékes törvényhatóság és község a horvát-szlavon-dalmát bán útján értesítendő.

A segélyek és kedvezmények engedélyezéséről, valamint a 9. §. alapján több évre terjedőleg lekötött segélyekről, ugyszintén a kedvezmények és segélyek megszűnéséről a kereskedelemügyi miniszter a költségvetés kapcsán évenként részletes jelentést köteles az országgyűlés elé terjeszteni.

12. §.

A jelen törvény alá eső gyárak és ipartelepek, valamint munkásházak létesítését vagy kibővítését a törvényhatóságok és községek is elősegíthetik pénzbeli és egyéb támogatás nyújtása által.

(Folyt. köv.)

Hirek.

— **Személyi hir.** Oláh Károly tanácsnok augusztus 1-én megkezdte 30 napra terjedő szabadságidejét.

— **Közigazgatási bejárás.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a Debreczeni faipar részvénytársaság kérelmére a m. kir. államvasutak Debreczen állomásától a részvénytársaság telepére vezetendő iparvágány közigazgatási bejárását elrendelte és annak megtartásával a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőséget bizta meg és az eljárás megkezdésének idejéül augusztus hónap 10-ik napjának d. e. 9 óráját összejövetele helyül pedig a m. kir. államvasutak Debreczen állomás felvételi épületét tűzte ki.

— **Az ipartestület jegyzője.** Scheibner Gyula nyugalmazott főkapitányt — Bajáról — az ipartestületi előljáróság szótöbbséggel jegyzővé választotta.

— **Népfürdő.** A városi tanács egy népfürdő felállításának eszméjével foglalkozik és az ügyet valószínűleg a hétfői tanácsülésben tárgyalni fogja. A

népfürdő a mostani csónakázó tó helyén volna és mint főmérnök a jelenti, igen kevés költséggel volna berendezhető a szegényebb nép részére. A terv kezdeményezőjét, Aczél Géza főmérnököt üdvözljük, mert valóban nagy szüksége van a szegényebb néposztálynak olcsó fürdőhelyre.

— **Dohányzási tilalmak.** A tizenhetedik század végén a debreczeni magistratus in pleno a következő határozatot hozta: A dohányszivás, árulás severe interdicáltatik, hasonlóképpen a pipáknak, pipaszáraknak is árulása, valaki vagy házánál, vagy boltjában tartja, árulja, szivja, rajtakapattatván, a dohányja megégettetik, másképpen is megbüntetik; akinek tehát ilyen jószága van, 15 napok mulva kivigye a városból; mely végzés hogy állandó legyen, ki kell kiáltani a piacon és házankint, az becsületes tanácsbeliek pedig vigítájanak stresszne. A rendelet végrehajtása azonban sok akadályba ütközött, mert már rákaptak az emberek a dohányzásra. Így történt, hogy Pósalaki István és Sziogyártó Miklós senator uraimék is szivogattak nagy titokban. Komáromy István főbíró uram admoneálta is a két tanácsbelit, nagyobb baj azonban nem történt.

— **Veszedelemes vadzamarak.** Mig az amerikaiakat a töméntelen sok patkány ejti olykor-olykor szinte kétségbeesésbe, addig az ausztráliaiaknak a rettenetesen sok vadzamar okoz sok gondot. A délausztráliai kolóniák kormánya ki is jelentette már, hogy az a kár, amit az ott kóborló mintegy 2000 darab vadzamar okoz, már szinte elviselhetetlen. A kormány sokáig törte a fejét azon, hogy változtasson ezen a tarthatatlan állapoton és végre arra a ravasz ötletre jött, hogy egyszerűen a legtöbbet ígérőnek eladja a délausztráliai koronabirtokok egész vadzamar-állományát. Vevő azonban nem akadt, jóllehet Ausztrália meglehetősen bővelkedik mindenféle gyanus existenciájú alakokban és szerencselovagokban, akiket a gyors meggazdagodás vágya a legmerészebb spekulációkba is beleragadtatja. A szép vadzamarállomány nem kellett senkinek. Végre hosszas várakozás után akadt egy vállalkozó szellemű ir, aki felajánlott a kormánynak az összes vadzamarakért 250 koronát. Egynek-egynek az értékét tehát 12–13 fillérre becsülte. Ezzel szemben magára vállalta, hogy az egész csordát a saját költségén fogdosztatja össze, ami persze nem lesz valami könnyű munka. És a kormány, hogy csak megszabaduljon ettől a nyügtől, még ezt a silány ajánlatot is elfogadta és három hónapi időt engedélyezett az irnek arra, hogy végleges tulajdonába gyűjtse a megvásárolt állatokat.

9578. és 10,694. sz.
1907.

Pályázati hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa a koronázási emlékűnnep alkalmával létesített alapítvány művészi célra szánt 600 koronás ösztöndíjára az 1907–8. évre nyilvános pályázatot hirdet s felhívja mindazon, elsősorban debreczeni illetőségű,

szegényebb sorsu egyéneket, kik a művészet bármelyik ágában szerzett ismereteiket, tanulmányikat közép- vagy felsőbb szakiskolákban továbbfejleszteni óhajtják, hogy ezen ösztöndíj elnyerése iránti kérvényüket okmányokkal s esetleg már kész műveikkel kellőleg felszerelve a polgármesteri titkári hivatalba f. évi aug. hó 10. napjának délelőtti 12 órájáig annál is inkább adják be, mert a később érkező kérvények tekintetbe vétetni nem fognak.

Debreczen, 1907 július 15.

A városi tanács.

223/1907. vrs. sz.

Pályázati hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságánál egy rendőrfőkapitánysági iktatói állás jött üresedésbe, mely állás Debreczen sz. kir. városnak az alábbi határidő lejártá után tartandó legközelebbi bizottsági rendes közgyűlésén választás útján fog betöltetni.

Ezen állás évi 1500 korona fizetés és 300 korona lakbérből álló javadalmazással van egybekötve.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják s a törvényben előirt minősítést kimutatni képesek, hogy okmányaikkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám, mint a kijelölt választmány elnökéhez folyó évi augusztus hó 21. napjának délután 5 órájáig annyival is inkább benyujtsák, mert a később érkező pályázati kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Ez alkalommal a választás folytán esetleg üresedésbe jövő állásokra is pályázat nyittatik.

Debreczen, 1907 július hó 17.

Weszprémy Zoltán,
főispán.

10822—1907. sz.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező s a debreczeni 9216. sz. tjkvben A + 155 hrsz. alatt felvett 5685/I — 20/b. — 1/1 hrsz. ingatlanok:

1. az 5685 I—20/b—3/b—1/1—a	hrszámmal jelölt része	292	négyszög-öl.
2. „ 5685 I—20/b—3/b—1/1—b	„	292	„
3. „ 5685 I—20/b—3/b—1/1—c	„	292	„
4. „ 5685 I—20/b—3/b—1/1—d	„	292	„
5. „ 5685 I—20/b—3/b—1/1—e	„	293	„

területtel; — továbbá az ugyanazon tjkvben A + 156. hrsz. 5685/I — 20 b—3/b—1/2 hrsz. ingatlanak 5685/I—20/b—1/2—a helyrajzi számmal jelölt része 280 négyszögöl területtel a törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek 280/15,962—1906. bkgy. sz. alatt hozott s a m. kir. belügyminiszter által 1917/1907 III. fő sz. alatt jóváhagyott határozata folytán a folyó 1907 szeptember 12-ik napján a városháza közgyűlési termében tartandó nyilvános árverésen eladatik; mely árverésre az árverelni szándékozók azzal a megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a számvevői hivatalban megtekinthetők.

Debreczen, 1907 július hó 25-én.

A városi tanács.